

ної на встановлення єдиного правопорядку в суспільстві. Таке цільове визначення нормотворчої техніки передбачає, що юридичний закон як нормативний спосіб закріплення правил поведінки людей повинен бути реалізований найперше в нормативних актах загального характеру, якими є закони держави, що в усій сукупності нормативно-правових актів виступають як особлива форма безпосереднього вираження юридичного закону.

Законотворчість потребує від законодавця не лише відповідного рівня загальної і правової культури, але й спеціальних знань, навичок формувань і формулювання змісту законодавчих актів. Ці знання в юридичній теорії і практиці іменують *законодавчою технікою*, яка є певною системою вимог, методів і прийомів при створенні нормативно правових приписів, законів і підзаконних актів та їх систематизації. Динамізм економічних політичних і соціально-культурних потреб сучасного розвитку України, зумовлює нові завдання правового регулювання відповідних суспільних відносин. Важливим є, насамперед, гармонізація вітчизняних правових приписів з нормами європейського та міжнародного

права, здійснення порівняльного аналізу проектів законів, вдосконалення організаційних форм і процедур законотворення, дотримання при викладенні змісту закону логічної послідовності, професійних вимог що до його стилю і мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чернобель Г.Т. Критерии разграничения законов и иных нормативно правовых актов // Проблемы законотворчества Российской Федерации. -М.: БЕК, 1993. -С.21-23.
2. Сандеуар П. Введение в право. -М.: Наука, 1994. -138 с.
3. Charrow Veda R., Erhardt Myra K., Charrow Robert P. Clear & Effective Legat Writing. Brown and Company. -1995.
4. Скакун О.Ф. Теория государства и права. -Х.: Консум, 2000. -703 с.
5. Шургина Е.С. Техника юридического письма. -М.: Дело, 2000. -270с.

Надійшла до редколегії 28.05.2002

СЕЗОНОВА И.К., ГЛАЗКО С.М. ЮРИДИЧЕСКАЯ ТЕХНИКА КАК СПОСОБ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СТАБИЛЬНОСТИ НОРМОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Рассмотрена совокупность правил, средств и приемов разработки, оформления и систематизации юридических документов в целях достижения их ясности, понятности и эффективности, представляющих сущность юридической техники.

SEZONOVA I.K., GLAZKO S.M. JURIDICAL ENGINEERING AS A WAY OF MAINTENANCE OF REPEATABILITY RIGHT CREATIVITY OF ACTIVITY

The designs and systematization of the juridical documents with the purposes of achievement of their clearness, clearness and efficiency presenting an essence of juridical engineering are reviewed set of rules, means and methods of mining.

УДК 343.326:343.341

М.В. СЕМИКІН

Донецький національний університет

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ СТВОРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ГРУПИ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Розглянуто питання щодо кримінально-правового визначення створення терористичної групи чи терористичної організації, що передбачено у якості самостійного складу злочину в ч.4 ст.258 КК України. Визначено, які групи і організації слід визнавати терористичними і за створення яких саме терористичних груп доцільно встановлювати кримінальну відповідальність в окремому порядку.

Тероризм являє собою складне, багатовимірне явище, що посягає на різні охоронювані законом сфери життєдіяльності людей [1, с.9] і розглядається сучасною наукою у трьох аспектах: 1) як злочинне діяння, 2) як терористичні групи (організації) і 3) як терористичні доктрини [2, с.7, 12, 13-52].

Під тероризмом, як злочинним діянням, як правило, розуміють вчинення актів тероризму та інших злочинів терористичної спрямованості (терористичного характеру), тобто діянь, спрямованих на залякування населення з метою впливу на прийняття будь-якого рішення чи відмови від нього [1, с.31-63;

3, с.19-29, 43-44]. Проте, новий КК України до категорії злочинних діянь відносить також створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само матеріальне, організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації (ч.4 ст.258 КК). У зв'язку з цим виникає необхідність у кримінально-правовому визначенні створення терористичної групи чи терористичної організації й, у першу чергу, в усвідомленні розуміння та змісту поняття "терористична", оскільки у навчальній літературі та науково-практичних коментарях цьому питанню або взагалі не приділяється увага, або приділяється вкрай недостатньо.

Так, у підручнику, підготовленому викладачами кафедри кримінального права Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, лише констатується факт стосовно того, що у ч.4 ст.258 КК передбачена відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації, але немає й тіні спроби певним чином пояснити, що слід розуміти під терористичними групами чи організаціями [4, с.240]. У підручнику, підготовленому викладачами кафедри кримінального права, кримінального процесу і кримінології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, до терористичних груп та організацій відносять ті, метою яких є вчинення одного або декількох злочинів, передбачених частинами 1, 2 чи 3 ст.258 КК [5, с.431]. Така позиція має місце і в Науково-практичних коментарях Кримінального кодексу України [6, с.548; 7, с.682], однак з цією позицією навряд чи можна погодитись. У літературі вже зверталась увага на те, що така позиція необґрунтовано обмежує сферу діяльності терористичних груп та організацій лише діяннями, передбаченими ст.258 КК і залишає поза увагою інші найнебезпечніші злочини терористичної спрямованості [8, с.41-42]. Насправді, незрозуміло, чому до терористичних груп і організацій віднесені лише ті, діяльність яких спрямована на вчинення терористичних актів, і залишені без уваги ті групи і організації, діяльність яких спрямована, наприклад, на захоплення заручників (ст.147, 349 КК), тоді як згідно з преамбулою до Міжнародної конвенції про боротьбу із захопленням заручників від 17 грудня 1979 р. даний вид злочину віднесений до різновидів міжнародного тероризму.

Ідентичними тероризму є за об'єктивно-суб'єктивними ознаками нерідко і й такі діяння, як посягання на життя державного чи громадського діяча (ст.112 КК), погроза вчинити або використати радіоактивні матеріали (ст.266 КК), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного,

морського чи річкового судна (ст.278 КК), посягання на життя представника іноземної держави (ст.443 КК), злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист (ст.444 КК) та багато інших злочинів, сутність яких полягає у спрямованості дій на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної чи юридичної особи до прийняття якого-небудь рішення або відмови від нього, що вже само по собі є суттю тероризму. Тому немає ніяких підстав виключати з числа терористичних ті групи й організації, які створюються з метою здійснення іншої терористичної діяльності, окрім споєння терористичних актів. Таким чином, під терористичними групами й організаціями слід розуміти ті, що створюються для вчинення будь-яких злочинів терористичної спрямованості (терористичного характеру), тобто для вчинення таких злочинів, які спрямовані на залякування населення з метою впливу на прийняття якого-небудь рішення або відмови від нього.

У світлі викладеного вбачається за необхідне доповнити ст.258 КК України приміткою наступного змісту: *Під терористичною групою чи терористичною організацією слід розуміти такі формування, які створюються для вчинення діянь, передбачених частинами першою, другою або третьою цієї статті, а також інших злочинів терористичної спрямованості, тобто діянь, спрямованих на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної чи юридичної особи до прийняття чи отримання від прийняття будь-якого рішення.*

Одночасно потребує уточнення питання стосовно того, створення яких саме терористичних груп повинно бути піддано окремій криміналізації. Ст.28 КК України розрізняє три різновиди вчинення злочину групою осіб: 1) вчинення злочину групою осіб-виконавців без попередньої змови між собою, 2) вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою і 3) вчинення злочину організованою групою. Проте, ч.4 ст.258 КК не уточнює, створення яких саме груп тут мається на увазі, отже виходить, що створення будь-якої групи підпадає під ознаки даного складу. Таке становище вбачається цілком невірним, таким, що занадто поширює дію цієї статті закону і вступає у протиріччя з існуючими у кримінальному праві положеннями стосовно співучасті у злочині та незакінченій злочинній діяльності. Окрім того, положення ч.4 ст.258 КК призводять до необґрунтованого посилення репресії по відношенню до багатьох діянь, яким не притаманний великий ступінь суспільної небезпеки.

Зокрема, безглуздим вбачається встановлення окремої відповідальності за створення такої терори-

стичної групи, яка спрямована на вчинення злочину групою осіб-виконавців без попередньої змови між собою, оскільки створення такої групи є нерозривною складовою частиною того злочину, заради вчинення якого ця група і була створена. Тим більше, що створюються такі групи, як правило, спонтанно, незадовго до вчинення злочину або безпосередньо під час його вчинення. Але, якщо буквально тлумачити існуючий текст ч.4 ст.258 КК, тоді будь-яке співвиконавство при вчиненні терористичного акту слід буде кваліфікувати за сукупністю з ч.4 ст.258 КК, що суперечить основоположним канонам кримінально-правової науки.

Також немає ніякої необхідності встановлювати відповідальність за створення такої терористичної групи, метою якої є вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою, оскільки в ч.2 ст.258 КК вже передбачена відповідальність за терористичний акт, вчинений групою осіб [8, с.42]. Тому у випадку вчинення терористичного акту такою групою діяння повністю охоплюється ч.2 ст.258 КК і не потребуватиме ніякої додаткової кваліфікації. Якщо діяльність такої терористичної групи буде припинена на підготовчій стадії, то таке діяння кваліфікуватиметься як готування до злочину чи замах на злочин, передбачений відповідною частиною статті про терористичний акт або інший злочин терористичної спрямованості (те ж саме у повній мірі стосується й діянь, що вчинюються групою осіб-виконавців). Як бачимо, положення ч.4 ст.258 КК вступають тут у протиріччя з ч.2 цієї ж статті.

З метою усунення зазначених протиріч необхідно внести відповідні зміни до ч.4 ст.258 КК, де прямо вказати, що тут маються на увазі не будь-які групи, а організовані терористичні групи, і викласти цю частину статті в наступній редакції: *Створення організованої терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організа-*

цією або участь у ній, а так само матеріальне, організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності організованої терористичної групи чи терористичної організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Емельянов В.П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. –СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. –291 с.
2. Ляхов Е.Г. Терроризм и межгосударственные отношения. –М.: Междунар. отношения, 1991. – 216 с.
3. Ліпкан В.А., Никифорчук Д.Й., Руденко М.М. Борьба з тероризмом. –К.: Знання України, 2002. – 254 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: Підруч. /М.І. Бажанов, В.Я. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; За ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. –К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2001. –496 с.
5. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части: Учебник /Под ред. Е.Л. Стрельцова. –Х.: Одиссей, 2002. –672 с.
6. Уголовный кодекс Украины: Комментарий /Под ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. –Х.: Одиссей, 2001. –960 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року /За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. –К.: Каннон, А.С.К., 2001. –1104 с.
8. Гавриш С., Ємельянов В. Відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації в проекті КК України: окремі проблеми // Право України. -2000. -№ 10. -С.41-43.

Надійшла до редколегії 16.07.2002

СЕМЬКИН М.В. УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОЗДАНИЯ ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ГРУППЫ ИЛИ ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Рассмотрен вопрос в отношении уголовно-правового определения создания террористической группы или террористической организации, что предусмотрено в качестве самостоятельного состава преступления в ч.4 ст.258 УК Украины. Определено, какие группы и организации следует признавать террористическими и за создание каких именно террористических групп целесообразно устанавливать уголовную ответственность в отдельном порядке.

SEMYKIN M.V. CRIMINAL-LEGAL DEFINITION OF CREATION OF TERRORIST GROUP OR TERRORIST ORGANIZATION

The problem is reviewed concerning criminal-legal definition of creation of terrorist group or terrorist organization, that is stipulated as the independent corpus delict in parts 4 of an clause 258 CC of Ukraine. Is determined, what groups and organizations it is necessary to recognize terrorist and for which creation of terrorist groups expediently to establish the criminal responsibility in the separate order.